

на сучасному етапі (при значній незалежності університетів), враховуючи історичний момент, природно очікувати рекомендації навчальним закладам розмістити в навчальних планах обов'язковий блок безпекових дисциплін обсягом не менше 6 кредитів (враховуючи тематику безпеки праці). А ось які предмети викладати визначатиме університет самостійно.

ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ» СТУДЕНТАМИ КАФЕДР ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

В. В. БОЖКО, канд. техн. наук, ст. викладач кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

*Харківського національного університету міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Сьогодні туризм набув глобального масштабу, він став однією з наймогутніших соціальних і економічних сил, які істотно впливають на життя сучасної цивілізації. Для сотень мільйонів людей він є суттєвою складовою життя, критерієм рівня їх життєдіяльності. Туризм, як спосіб життя для багатьох набув не образного, а буквального значення. У 2010 році кількість туристів у всьому світі становила близько 240 млн. осіб [1].

Туристична інфраструктура представлена різноманітними закладами для розміщення, транспортними засобами, комунікаціями, що необхідні для стабільного функціонування туристичних комплексів. Тому, після закінчення навчання та продовження роботи за обраною професією, в сфері туризму або готельно-ресторанного бізнесу, кожен суб'єкт господарювання, ким згодом може стати деяка кількість випускників, повинен пам'ятати, що до його завдань і обов'язків в сфері цивільного захисту належать [2]:

- забезпечення виконання заходів у сфері цивільного захисту на об'єктах суб'єкта господарювання;
- забезпечення відповідно до законодавства своїх працівників засобами колективного та індивідуального захисту;
- розміщення інформації про заходи безпеки та відповідну поведінку населення у разі виникнення аварії;
- організація та здійснення під час виникнення надзвичайних ситуацій (НС) евакуаційних заходів щодо працівників та майна суб'єкта господарювання;
- проведення оцінки ризиків виникнення НС на об'єктах суб'єкта господарювання, здійснення заходів щодо не перевищення прийнятних рівнів таких ризиків;
- здійснення навчання працівників з питань цивільного захисту, у тому числі правилам техногенної та пожежної безпеки;
- проведення об'єктових тренувань і навчань з питань цивільного захисту;
- дотримання протиепідемічного, протиепізоотичного та протиепіфітотичного режиму;

- розроблення заходів щодо забезпечення пожежної безпеки, впровадження досягнень науки і техніки, позитивного досвіду із зазначеного питання;
- розроблення і затвердження інструкцій та видання наказів з питань пожежної безпеки, здійснення постійного контролю за їх виконанням;
- здійснення заходів щодо впровадження автоматичних засобів виявлення та гасіння пожеж і використання для цієї мети виробничої автоматики;
- своєчасне інформування відповідних органів та підрозділів цивільного захисту про несправність протипожежної техніки, систем протипожежного захисту, водопостачання, а також про закриття доріг і проїздів на відповідній території.

За статистикою [3], НС техногенного та природного походження з кожним роком не стає менше, однак до них останнім часом все частіше додаються ще і НС, що носять соціальний характер. Останніми десятиліттями міжнародна спільнота зазнає зростаючого тиску тероризму. Здійснюються замахы на життя й здоров'я людей, зростає масштаб терористичних актів, для яких характерні великі людські жертви. Тероризм поширюється як страшна, невідворотна епідемія ХХІ століття.

Тому цивільний захист населення повинен здійснюватися з метою [4]:

- реалізації державної політики, що спрямована на забезпечення безпеки та захисту населення і територій, матеріальних і культурних цінностей та довкілля від негативних наслідків НС у мирний час та в особливий період;
- подолання наслідків НС, у тому числі наслідків НС на територіях іноземних держав відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Отже, важливими завданнями з підготовки фахівців, що будуть в майбутньому працювати в туристичному або готельно-ресторанному бізнесі, з питань цивільного захисту, є:

- навчити студентів діяти у НС, вміти прогнозувати масштаби НС, запобігати їх виникненню, визначити засоби і способи захисту людей; організовувати і проводити рятувальні та інші невідкладні роботи в осередках ураження та при ліквідації наслідків аварії, катастроф, стихійних лих; організовувати заходи з підвищення стійкості роботи об'єктів господарювання;
- оволодіти необхідними знаннями та навчити з організації та управління системою заходів цивільного захисту на об'єктах господарювання при загрозі виникнення НС.

У результаті вивчення дисципліни «цивільний захист» студенти повинні знати:

- завдання та організаційну структуру цивільного захисту України;
- характеристику осередків зараження та ураження, які виникають у надзвичайних умовах мирного та воєнного часу;
- способи і засоби захисту населення і території від вражаючих факторів аварії, катастроф, стихійних лих, великих пожеж і сучасної зброї масового ураження;
- порядок дій формувань цивільного захисту і населення в умовах

надзвичайних ситуацій;

- призначення приладів радіаційної, хімічної розвідки і дозиметричного контролю та порядок роботи з ними;
- методику прогнозування можливої радіаційної, хімічної, біологічної, інженерної та пожежної обстановки, яка може виникнути внаслідок НС;
- основи стійкості роботи об'єктів господарювання в НС;
- основи організації проведення рятувальних та інших невідкладних робіт в осередках зараження і ураження.

У результаті вивчення дисципліни «цивільний захист» студенти повинні вміти [3]:

- прогнозувати можливість виникнення та масштаби НС;
- оцінювати радіаційну, хімічну, біологічну обстановку та обстановку, яка може виникнути внаслідок НС природного та техногенного характеру;
- практично здійснювати заходи щодо захисту населення від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха та у разі застосування сучасної зброї;
- оцінювати стійкість елементів об'єктів господарювання в НС і визначити необхідні заходи щодо її підвищення;
- організовувати взаємодію з відповідними державними органами та структурами для забезпечення зовнішнього захисту;
- забезпечувати підготовку формувань та проведення рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах господарювання;
- проводити економічні розрахунки пов'язані із втратами від надзвичайних ситуацій.

Отже, фахівці які задіяні в сфері туризму та готельно-ресторанного бізнесу, повинні пам'ятати, що від їхніх знань і умінь в сфері цивільного захисту в подальшому можуть залежати життя людей, тому для них повинно стати невід'ємною частиною їх професії виконання відповідних завдань і обов'язків у разі виникнення НС природного, техногенного або соціально-політичного характеру, а також вміти запобігти виникненню НС та передбачити її наслідки.

Література

1. Доповідь Генерального секретаря Талеба Рифаї на Генеральній асамблеї ЮН ВТО (Дев'ятнадцята сесія Кьонджу (Республіка Корея), 8-14 жовтня 2011 р. www.unwto.org
2. Кодекс Цивільного захисту України [Текст]: офіц. текст: за станом на 1 вересня 2013 р. Х.: Одиссей, 2013. – 120 с. – ISBN 978-617-610-103-1.
3. Офіційний сайт державної служби України з надзвичайних ситуацій. [Ел. ресурс].- Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua/>.
4. Васійчук В.О. Основи цивільного захисту [Текст]: Навч. посібник / В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк. - Львів, 2010.- 384 с.